

Jazyková výchova, výuka mluvnice a gramatiky

Dysortografie

Studijní materiál

Porovnejte výstupy jazykové výchovy s minimální doporučenou úrovní pro úpravy očekávaných výstupů v rámci PO.

V čem se liší?

1. období:

2. období:

2. stupeň:

Pravopis = určitá dohoda o způsobu psaní, ustálený způsob, jak se grafickými znaky zaznamenávají projevy spisovného jazyka. Tyto grafické znaky v našem písmu představují písmena a znaménka.

Písmena jsou doplňována tzv. rozlišovacími znaménky.

Mezi znaménka rozlišovací patří háček, čárka a kroužek (č, ž; í, é ; ů, atd.).

Dále také používáme tzv. znaménka členící – tečky, čárky, středník, dvojtečky atd.

Pravopis lexikální

- kvantita samohlásek
- psaní i/y po tvrdých a měkkých souhláskách
- psaní i/y po obojetných souhláskách
- psaní – ě ve skupinách bě/bje, pě, vě/vje, mě/mně
- psaní ú/ů
- předložky s, z, předpony s-, z-, vz-
- velká písmena
- psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uvnitř slova
- spojování a dělení slov

Pravopis morfológický (tvaroslovný)

- i/y v koncovkách podstatných jmen
- i/y v koncovkách přídavných jmen
- i/y v koncovkách sloves v přítomném čase
- shoda podmětu s přísudkem, interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí

- psaní mě, mně v tvarech zájmena já.

Pravopis syntaktický (skladební)

- psaní -i, -y, -a v přičestí minulém na základě učiva o shodě přísudku s podmětem
- větná interpunkce, konkrétně označování konce věty, přímé řeči a kladení čárek ve větě.

Proces nácviiku pravopisu

- vysvětlení pravopisného jevu (stanovení jednoduchého algoritmu),
- aplikace na několika příkladech,
- zařazení jevu do systému,
- procvičení,
- prověřování znalostí,
- hodnocení.

Metody procvičování a ověřování pravopisu

Zásady při diktování

Oprava a hodnocení diktátu

Jak opravovat?

Jak hodnotit?

Umí žák sám najít svoje chyby?

Jak pracovat s chybou?

Co je to vlastně „hrubá chyba?“

Práce s chybou

Pokud se žák bojí udělat chybu, pak....

DYSORTOGRAFIE

Specifická porucha pravopisu, často spojená s dyslexií (ve vybraných případech se však vyskytují obtíže pouze v písemném projevu, zatímco čtení je v pořádku)

Zelinková (2015)

1. Zvýšený počet specifických dysortografických chyb
2. Obtíže při osvojování gramatického učiva a při aplikaci gramatických jevů.
3. Specifické poruchy řeči a nedostatky ve sluchovém vnímání.

Specifické dysortografické chyby

- Rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek
- Rozlišování slabik dy-dí, ty-ti, ny-ni
- Rozlišování sykavek
- Přidávání a vynechávání písmen/slabik
- Nevládnutí hranice slov v písmu

Chyby postihující aplikaci gramatických pravidel

- Ovlivněny nedostatečným rozvojem řeči, zejména jazykového citu a nedostatečným osvojením mateřského jazyka

Specifické obtíže/příčiny

- Poruchy soustředění, oslabení paměti, porucha automatizace